

let karakter; tidligere opregnedes skatteyderne i hver lokalitet samt den sum, de måtte betale, men det førte til en opkrævning, hvor de beskattede betalte mere, end man modtog i Westminster. Efter 1334 pålignedes hvert lokalsamfund en sum en bloc og måtte selv fordele smerterne; herefter blev opkrævningen baseret på én og samme vurdering (af 1332), og Glasscock kan derfor supplere sine rolls fra dette år med senere materiale: Summen for hver lokalitet er den samme igen og igen.

Hvad dette materiale kan bruges til, drøftes i forordet. Det viser ikke totaliteten af rørligt gods af år 1332: Kirkegodset stod udenfor, vurderingen var sikkert svigagtig, kun den del af befolkningen, hvis formue var over 10 shillings, beskattedes, og man véd ikke præcist, hvilken ejendom vurderingen gik ud fra. Den lokale formuefordeling med deraf følgende sociale skel ser man derfor intet om, derimod nok noget om den relative distribution mellem større regioner. Endelig har man her en komplet liste over landsbynavne at sammenligne med Domesday Book af 1086 (det viser bebyggelsesudviklingen i en tid med økonomisk vækst) og med kopskatregnskaber fra tiden efter Den sorte Død (det viser noget om forladte landsbyer).

Mogens Fenger

J. R. S. Phillips: Aymer de Valence, Earl of Pembroke 1307–1324. Baronial Politics in the Time of Edward II. At the Clarendon Press, Oxford, 1972. 379 s. £ 6½.

Bogen er en omarbejdet og udvidet udgave af forfatterens doktordisputats 1967 fra Londons universitet. Det er forfatterens idé at forsøge en skildring af engelsk politik under kong Edvard 2. (1307–27) gennem en skildring af en af stormændenes løbebane, i dette tilfælde Aymer de Valence (omkr. 1270–1324), ikke en biografi i gængs forstand, men en skildring af de politiske situationer, han var centralt placeret i, som en mand, der i sin længste tid var nært knyttet til kongen, og ofte stod i opposition til Thomas of Lancaster, en anden af de dominerende i kongens omgivelser, som tidligere er skildret af J. R. Maddicott (Oxford 1970).

Indledningsvis gør forfatteren rede for Aymers familieforhold og fremhæver hans lige nære forbindelser til Frankrig og England med besiddelser på begge sider Kanalen. Han var gift to gange, først med Beatrice de Clermont-Nesle (død 1320) og derefter Marie de St.-Pol (død 1377), begge tilhørende ansete franske familier. Den anden hustru, der overlevede ham i mere end 50 år, er iøvrigt kendt i dansk historie, fordi hun som grundlægger af Pembroke College ved universitetet i Cambridge indgav ansøgning i 1366 til pave Urban 5. om et kirkeligt beneficium henhørende under bispem af Ely til fordel for Jakob Nielsen fra Danmark (*Jacobus Nicolai de Dacia*), jf. Dipl. Dan. 3. r. VI nr. 417. Denne mand er kendt for et forfuldendt hyldestdigt, bygget over Aymer de Valence's liv, som nu findes i British Museum, Cotton MS. Claudius A. XIV, samt et læredigt *Liber de distinctione metrum*, udgivet af Aage Kabell (Uppsala 1967).

Aymer de Valence blev Earl of Pembroke i 1307 ved moderens død, men havde allerede kvalificeret sig i det politiske liv efter faderens død i 1296, først ved deltagelse i kong Edwards togt til Flandern året efter og siden i flere diplomatiske sendelser til Skotland og Frankrig. Som Earl of Pembroke blev han på ny sendt til Frankrig sammen med to biskoper og andre højtstående for at slutte de endelige aftaler om Edvard 2.s ægteskab med Isabella af Frankrig 31. januar 1308.

Med kongens nederlag til skotterne ved Bannockburn i 1314 blev Aymer trængt noget i baggrunden i kongens omgivelser, men ligesom han slap fra sin personlige deltagelse i slaget med livet i behold, så gled han heller ikke ud af kredsen omkring kongen, selv om hans konkurrent Thomas of Lancaster overtog den ledende rolle i kongens råd og

Pembroke blev underlagt dennes kommando. Scenen skiftede dog hurtigt igen. I april 1316 var kongen og Lancaster så fjendtligt indstillet til hinanden, at situationen grænsede til borgerkrig, og det gav Aymer nye chancer som en slags »ubundet« trediemand. Han fik nye vigtige opgaver, således en sendefærd i begyndelsen af 1317 til pave Johannes 22. med tre formål: hjælp mod skotterne, bedre betingelser for tilbagebetaling af et lån i 1314 hos paven på 160.000 gylden og udskydelse af deltagelse i korstog men godkendelse af en ekstra »gave« fra gejstligheden til forberedelse af korstoget. Som ledende forhandler havde han en heldig hånd, men skotterne anerkendte ingen af hans aftaler. På hjemvejen fra Avignon faldt han i baghold, fængsledes og blev kun løsladt mod en løsesum på 10.400 pund, hvoraf 2.500 betaltes ved løsladelsen. Dette beløb erstattede kongen, men resten måtte Aymer selv skaffe ved lån.

Hans største politiske bedrift var derefter at have mæglet forlig mellem kongen og Thomas of Lancaster; men tilnærmelsen afløstes i 1319 på ny af mistænksomhed efter et nyt nederlag til skotterne, et forhold der i 1321–22 udløste borgerkrigsagtige tilstande, som afsluttedes med Lancasters tilfangetagelse og henrettelse. Aymer støttede sammen med syv andre jarler kongen, som derefter på ny i løbet af 1322–23 forsøgte at besejre skotterne, men uden held. Aymers sidste måneder – han døde pludseligt 23. juni 1324 – var optaget af politiske missioner, først til Skotland og derefter til Frankrig.

Forfatteren slutter sin fremstilling med et kapitel om jordegods hørende til Pembroke og et kapitel om, hvem og hvor mange der var i hans tjeneste. Der er fem appendix'es til slut, hvoraf nr. 4 indeholder 5 hidtil utrykte breve fra 1308–18 og nr. 5 Pembrokes itinerar 1307–24.

Herluf Nielsen

John Ferguson: English Diplomacy 1422–1461. (Oxford Historical Monographs). At the Clarendon Press (University Press), Oxford, 1972. 000 s. £ 5½.

Denne bog er et forsøg på at skildre »det diplomatiske korps« under kong Henrik 6. af England (1422–61) og resultaterne af de engelske udsendinges arbejde i en række europæiske lande, begyndende med forhandlingerne ved forgængeren Henrik 5.s dødsleje på slottet Vincennes, hvor det gjaldt om at fastholde de politiske resultater af sejren ved Agincourt. Dette fører samtidig ind i bogens første afsnit, som behandler de diplomatiske forhandlinger mellem England og Frankrig til og med 1461, og det angiver også samtidig bogens mønster. De følgende kapitler behandler på samme måde og i samme tidsrum forhandlingerne med de spanske riger og Portugal, med det tyske riges fyrster, med de italienske bystater, med østersølandene, med kejseren og med pavestolen.

I afsnittet om østersølandene behandles tillige forholdet til Danmark–Norge, herunder også problemerne omkring Islandshandelen. Danmark–Norges rolle som en usikker allieret for englænderne i det diplomatiske spil med og mod hansestæderne og den tyske orden fremhæves. De hertil hørende diplomatiske aktstykker er aftrykt i *Diplomatarium Christierni Primi* (Kbh. 1856) nrr. 8, 20, 123, 186 og 214 efter originaler i Rigsarkivet. Tilsvarende udfærdigelser af Kristian 1. findes derimod tilsyneladende ikke bevaret i engelske arkiver, jf. også brev af 15. marts 1450 fra Henrik 6. med forespørgsel, hvorfor den danske konge hverken havde ratificeret eller sendt ambassadører. Spillet ender med et offensivt forbund mellem Danmark og Karl 7. af Frankrig, rettet mod England, jf. original af 20. september 1456 i Rigsarkivet samt andet aktstykke i det engelske Public Record Office (31/8/136).

Bogens sidste hovedafsnit behandler det 15. århundredes diplomati i lov og sædvane. Der gøres op med de forfattere, der har etableret et diplomatiets hierarki, under henvis-